

ŽÁDOST O PŘÍSPĚVEK NA VYDÁNÍ MONOGRAFIE „RUKOVĚŤ URBANISMU“

Řešitel: **doc. Ing. arch. Jan Jehlík**

Katedra/ústav: **15119 Ústav urbanismu**

Rámcový harmonogram řešení projektu

02.2015	Formulace obsahu
03.2015	Studium podkladů
11.2015	Tvorba textů a ilustrací
11.2015	Redakční práce
12.2015	Grafické práce
01.2016	Tisk
02.2016	Prezentace.

Rozpočet na rok 2015

Autorská činnost (70 000,- Kč)

Tisk (tiskárna Helbich 50 000,- Kč).

Grafické práce (Jakub Kovařík, cca 32 000,- Kč)

Redakční a vydavatelská činnost (Aleš Čermák, Ausdruck Books, cca 48 000,- Kč)

VYÚČTOVÁNÍ „RUKOVĚŤ URBANISMU“ (Ú 15119 - MŠ IP – RPMT 2015 – č.FIS 1051507E000)

celkem **74.000,-Kč**

Produkce	12.000,-Kč
(fa č. 1515500865 – spl. 4.12.2015, RUKA)	
Grafický návrh	20.000,- Kč
(fa č. 15150085 -spl. 4.12.2015, Jakub Kovařík)	
Jazyková korektura	10.904,-Kč
(fa č. 1515500884 – spl. 10.12.2015, Mgr. Ilona Staňková)	
Tisk publikace	31.096,- Kč
Faktura č. 151550911 – spl. 6.12.2015, Tiskárna Helbich	

Rukověť urbanismu
Jan Jehlík

Rukověť urbanismu

Jan Jehlík

Jehlík

Ausdruck Books
A-B 25

Jan Jehlík
Rukověť urbanismu

Architektura poznávání
a navrhování prostředí

A–B 25

RUKOVĚŤ URBANISMU

Architektura poznávání a navrhování prostředí
Jan Jehlík

Kniha byla vydána s podporou MŠ IP ČVUT pro rok 2015
a s podporou Ediční komise Fakulty architektury ČVUT v Praze

Redigoval a k vydání připravil Vojtěch Staněk
Jazyková redakce Nikola Dlabajová
Grafická koncepce a sazba Jakub Kovařík
Písmo Sabon Next a Btp
Vytiskla tiskárna Helbich, Brno

Praha 2016
V Edici architektury vydalo jako svou 25. publikaci
nakladatelství Ausdruck Books

© Jan Jehlík, 2016
© Ausdruck Books, 2016

Úvod

Urbanismus pracuje s architekturou sídla jako celku, tedy s jeho zastavěnou i přírodní částí. Jakkoliv se většina urbanistických úloh věnuje jen částem tohoto celku, vždy je základní vztažnou jednotkou celé sídlo. A to jak z hlediska jeho materiální struktury a infrastruktury, tak z hlediska potřeb jeho obyvatel. Oproti běžné představě však v urbanismu nejde jen o efektivní kompletizaci jednotlivých součástí (bydlení, zeleň, doprava atd.), ale mnohem více o dosahování kvality prostředí jako autentické směsi různých impulzů, vjemů a prožitků. Takový záměr nelze naplnit pomocí vícekritériální analýzy, spíše však postupným odkrýváním zdrojů lokálních hodnot, vrstvením (nikoliv řazením) vhodných zásahů reagujících na potřeby obyvatel a míst a porozuměním příčinným vztahům mezi fyzickou, sociální a psychickou složkou prostředí.

Tato práce neusiluje o úplnost dat, ale o plnost výpovědi. Není příliš vědeckým dílem, protože neskládá a nedokazuje, ale spíše prolíná a usazuje. Procesem vzniku je jakýsi metabolismus přijímání – vstřebávání a zužitkování viděného, čteného, slyšeného a žitého. Transmutace namísto kompilace.

1 *Urbanismus je ústavou, architektura je sbírkou zákonů.*

Nekreslí se více, než se musí, než unese daná informační a měřítková vrstva. Urbanistický návrh je prolutím souvrství všech takovýchto vrstev. Je třeba pracovat jen na úrovni zadaného měřítka bez ambice zabíhat do větších podrobností. Jen tak vznikne

bohatá, urbánní struktura – ne však jako do sebe zapadající kolečka stroje všech měřítkových vrstev, ale jako stálý svár přirozených protivenství a různorodých přístupů u každé z těchto vrstev. Hodnotný výsledek je dán více smysluplným směřováním než konečným rozhodnutím, pevným a přesným založením, ale současně je také výrazně ovlivněn otevřeností pro dosud neznámé, dosud nepředvídané. Touha navrhnout vše hned na základě neměnných předpokladů plyne z nezdravých ambicí, netrpělivosti a netolerance. A v principu je důsledkem neznalosti a nevědomosti.

2 *Architektura není účelovým aktivismem, ale cílevědomým hledáním řádu, vazeb mezi celky a částmi, a porozuměním jevům těmito vazbami utvářenými.*

Jako tvůrčí lidé jsme obezřetní vůči řádu a býváme zjištění tváří v tvář chaosu. Je jediná cesta z takové prvotní nejistoty: poznat pevnou půdu a na ní stavět. Není žádnou ostudou stavět na řádu předků, pokud ještě nemám utvořený řád vpravdě soudobý a osobní. Takovýto osobní řád v kontextu veřejného činění (tj. architektury) může být tvořen jen při plném vědomí řádu celku. Jde tedy v prvé řadě o poznání a udržení vztahu stále celistvosti a proměnných jednotlivostí, což je hodně těžké a vyžaduje to neustálou koncentraci a otevřenost poznání. Protože nevíra v obecný (a trochu nudný) řád může sklouznout k falešné víře v osobní prožitek či romantickou naraci, kdežto slepé uplatňování převzatého řádu může naopak vést k mrtvolnému úpadku, resp. k rezignaci na cestu k poznání podstatného.

Je nezbytné se v přirozeném rozporu „chaos × řád“ pohybovat s jasnou hlavou. Matérii sídla je z pohledu základního strukturálního principu krajina s bloky, z pohledu tvorby hmoty a prostoru se jedná o místa s domy a z pohledu vnitřního chování jde o vztahy stability tvarů a otevřenosti dějů.

Hovoříme-li tedy o formě, hovoříme o průmětu mnoha

Prostředí

část první

„Přirozeným místem lidského pobytu je prostor mezi nebem a zemí. Nejde však o prostor ani v geometrickém, ani ve fyzikálním slova smyslu, tj. o prostor daný, absolutní, objektivní. Prostor lidského světa je založen jak na rozdílu obou řádů – řádu nebeského a řádu pozemského –, tak na jejich vzájemném vztahu. Člověk žije na světě (KOSMOS), jehož povahu (kosmické uspořádání) určuje napětí mezi dvěma nesouměřitelnými řády: nebeským a pozemským. Člověk – přestože je pozemšťanem a smrtelníkem – je obyvatelem kosmu (KOSMOPOLITÉS). Je tvorem, jehož domovem (biotopem) není bezprostřední okolí (Umwelt) – les, savana apod. – nýbrž veškerenstvo.“

Zdeněk Neubauer

„Onticky nejbližší je ontologicky nejvzdálenější.“

Martin Heidegger

kapitola 3 C — vlastnosti

Atributy (míra, charakter, energie)

35 *U výše uvedených prvků posuzujeme míru, charakter a energii. Přirozený a věčný konflikt výše uvedených prvků lze řešit pouze přijetím jejich primárně neutrálního projevu a schopností porovnávat je a kombinovat v dobrých proporcích v rámci celku. Protože nejde o lineární vztahy, jak se často zdá, ale o de facto čtyřdimenzionální relace se subjektivními vahami, je zřejmé, že proporční posuzování je tvůrčím aktem. A ten je samozřejmě podmíněn schopností racionálního přesvědčivého vyhodnocování.*

36 *Míra je kvantifikačním znakem.*

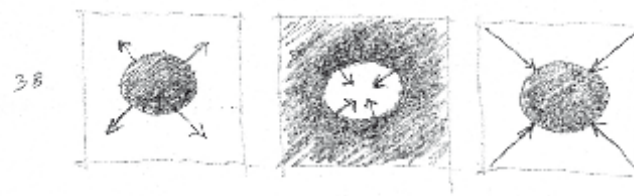
Jsme schopni prvek změřit, zvážit či spočítat a posoudit tyto výsledky či porovnat je s jinými prvky. Je zřejmé, že ne všechny míry jsou potřebné ve všech situacích, ale jejich bilanční srovnání je základním podkladem (formálním polem) pro jakoukoliv další rozvahu (např. rozměry v uličním profilu či plošné míry v území).

37 *Charakter je kvalitativním znakem.*

Charakter elementu je jeho vlastností v rovině objektivní (jev) i v rovině subjektivní (vliv). Je racionálně popsateľný v omezené míře (např. v rámci měřitek, proporcí a vazeb), nicméně lze je referenčně dobře srovnávat s obdobnými prostředím či elementy, lze také relativně dobře posoudit fyzický i psychologický dopad určité kvality.

38 *Energie je znakem pohybu.*

Jedná se o pohyb jak potenciální, tak i projevený. Nejde přitom jen o energii přímo explicitně užívané (elektrická, vody, ropy apod.), ale též o energii všeho kolem nás, o vnitřní energii, kterou jsme schopni vnímat a zažívat. Též o energii základních aristotelových elementů (země – voda – oheň – vzduch, případně éter). A tato schopnost (vnímání a racionální využití energie) je pro architekta zásadní podmínkou pro správný návrh.

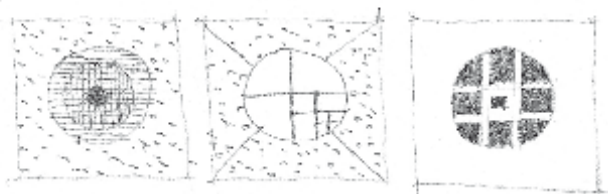
kapitola 6 B — předmět

Stavba sídla (organizace, členění, skladba)

64 *Sídlo je stavba, kde stavebními prvky jsou objekty dané jen volbou měřítka, resp. mírou abstrakce (viz stěny domy/města).*

Sídlo není ani systém, ani funkční struktura. Je přístřeším pro obec, útlukem organizovaného společenství. Je primárně vnímáno, popisováno a stavěno jako fyzická struktura přizpůsobená lidským činností a potřebám. Jeho **organizace** je dána jeho vrstvením kolem gravitačního centra této fyzické a dějové struktury a **členění** či dělení sídla je nástrojem k jeho správě a obsluze a k identifikaci s místem a územím. Jeho **skladba** je komponována pomocí srozumitelných skladebných prvků daných volbou motivu a smyslu konání, resp. poznáním toho, „co je třeba učinit a proč je to třeba učinit.“

64

65

Co je pro nás všechny společné v rámci urbánního prostředí?
Zažívání prostoru jako kontinua, v jehož rámci si uvědomují své „já“.

51

RUKOVĚŤ URBANISMU

Prožívání dějů jako sledu obrazů, v jejichž rámci si uvědomujeme „ono“ a „oni“.

Užívání sídla jako domova, v jehož rámci si uvědomujeme „my“.
To vše v rámci společného sdílení, ať již v rovině archetypální nebo v rovině komunikace.

66 *Co to znamená?*

Cílem je vždy tvorba různorodého prostředí pro různorodé lidi žijící v různorodé době. Pro různorodé stavy, pro různorodé činnosti v rámci pevné srozumitelné struktury. Cílem je tedy bohatost (pestrost nabídky), nejednoznačnost (možnost volby) a řád (komplexnost vazeb).

ORGANIZACE aneb Jak je
sídlo uspořádáno

viz kap. 12.
Parametry

67 *Sídlo se projevuje v nekonečném množství forem a na základě mnoha modelů.*

Stavba sídla odráží aktuální témata či problémy ideového nebo materiálního rázu. Reaguje na staré a reflektuje potřeby nového v duchu procesu „nalezení] ztráta] hledání“ či „ustanovení (konstituce)] ověřování (konsolidace)] změna (transformace)“.

68 *Jeho kvalita stojí a padá na kvalitě lokátorského činu.*

To znamená, že ona kvalita vzniká již stanovením a vytýčením principů podstatných pro založení a udržení sídla. Založením se zde nemyslí stavění na zelené louce, ale každý plánovaný čin v měřítku relativního celku, každá ucelená vrstva urbánního souvrství. Ostatně ani plán osídlení volné krajiny není první panenskou vrstvou – vždy zde bylo něco předtím.

52

příčinnou souvislost nelze jen tak lehce najít. Lidé se např. nebudou shromažďovat na náměstí, které vytvoříme nesprávně, a naopak děti si budou rádi hrát na místě pro hraní „nehodném“. Zvláště patrné jsou tyto rozpory na novodobých sídlištích. Lze ale vysledovat, že tam, kde objekty nevytváří srozumitelný a uchopitelný prostor a ten není vystaven z části v logice celku, jsou děje nahodilé a svévolné. Jsou vázány převážně jen na utilitární akty (nakupování, doprava apod.).

115 *Z pohledu měřítka může být v urbánním pohledu za hmotu považován dům, blok nebo oblast.*

Dům spolu s parcelou jsou elementární skladebnou jednotkou. V rámci sídla i krajiny se principiálně projevují buď v solitérní poloze, ve skupině, nebo jako část většího kompaktního celku (řadový dům, sekce domovního bloku apod.). Urbánní blok je území, ať již zastavěné nebo nezastavěné, vymezené veřejným prostorem. Oblast je část sídla charakterizovaná individuálními specifickými parametry.

116 *Hmota, prostor i děje se projevují ve formě bodové, lineární nebo plošné.*

Toto rozdělení pomáhá porozumět potenciální energii místa. Jákýkoliv bod je de facto centrem, linie proudnicí a plocha rozptylem.

117 *Rozbdujeme o umístění, tvaru a typu těchto elementů.*

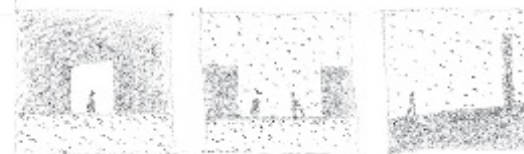
Umístění je dáno pozicí, vlivy a strukturou místa, tvar je určen rozměry, geometrií a orientací, typ je dán rozhodnutím o využití, o typologickém druhu, o vlivech. Pro účely tvoření základní skladby urbánního prostředí lze tedy předpokládat konkrétní základní projev a vzájemnou příčinnou souvislost všech tří základních elementů.

115c

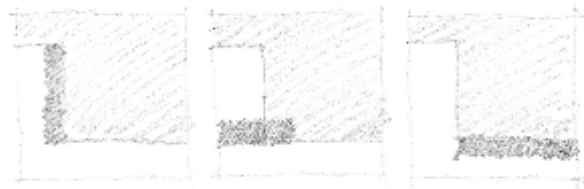
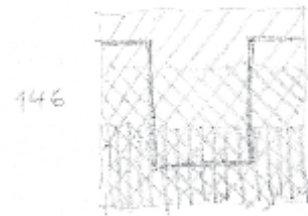
118

119

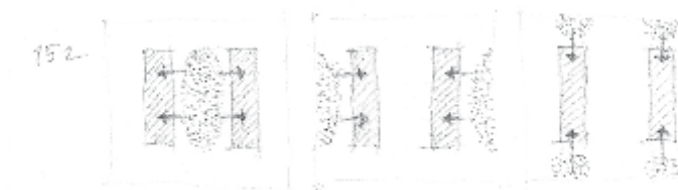

Rovina těla je oblastí podmiňující vlastní prostorový vjem, dimenze a proporční vztahy veřejného prostoru. Je sférou vizuální komunikace (vizuální kontakt, členění objemů a článkování fasád, míra obydlivosti atd.). Proto je náročná na skladbu jednotlivých prostorotvorných jednotek. Základním měřítkem je měřítko místa a jejím symbolem je arkýť (vztah k veřejnému prostoru). Rovina koruny, resp. střechy je oblastí vytvářející optické rozhraní mezi veřejným prostorem a obecným prostorem. Tato oblast v důsledku vyjadřuje tvar a dynamiku veřejného prostoru. Základním měřítkem je měřítko celku a jejím symbolem je terasa (vztah k sídlu a nebi). Na základě uvedeného vrstvení lze budovat tektoniku veřejného prostoru.

148 Z hlediska polohy a typu rozhraní lze veřejný prostor rozdělit na frontu, parter a prostranství.

Fronta je stěnou, parter je přízemím a prostranství je podlahou veřejného prostoru.

RUKOVĚŤ URBANISMU

166 *Když hovoříme o kolektivní paměti, hovoříme o určité typologii.* Evoluce společenství zhmotnila ideje do agregovaných tvarů (stejně jako se ve vesmíru tvoří tvary z „ničeho“). Tyto tvary jsou jakousi dohodou o typech a vzorcích. Ony zasuté v podvědomí (pro zjednodušení řekněme samozřejmě) nazýváme archetypy, ony časové, ale dohodnuté a praktické pro běžný život nazýváme typy, ony nové a originální (tj. původní) nazýváme atypy.

167 *Jazyk má také typologii, má určité typy, významy, proměny.* Proto i jazyk architektury obsahuje typologické řady, a to ve všech měřítcích, od místnosti ke krajině. V abstraktní rovině jde o dorozumění se v rámci tvorby, v konkrétní rovině o porozumění v rámci prostoru a dorozumění se s prostorem. Každý typ v sobě nese specifické individuální významy (zřejmě i podprahové) a současně jeho definiční znaky zakotvují bázi a umožňují tak proměny a variabilitu typu až k rozhraním s jiným typem.

168 *Kolektivní paměť není a priori forma, nýbrž kostra, podstata onoho jazyka.*

Ony definiční znaky jsou podstatou (abstraktní kostrou), z nich se odvíjí konkrétní projev jako individuální interpretace obecné formy. Odkrytí (při analýze i tvorbě) podstaty jevu je základem poznání jazyka místa a tedy i jazyka sídla.

169 *Jsou malá a velká sídla. Proč? Jaké jsou limity jejich růstu?*

Pro reálné poznání a zdravý (udržitelný) vývoj osídlení je vhodnější nahlížet na rozvoj z hlediska všech relevantních limitů (aktuálních i potenciálních) než vycházet z momentálních možností. Notorickým příkladem je vztah limitního rozměru zemědělské půdy a nevy nuceného rozpínání sídel.

170 *Jsmo schopni tyto limity nalézt, projektovat, či jde o proces*

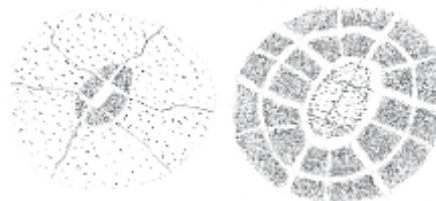
110

FORM SÍDLA

C — VLASTNOSTI

nezávislý na našem rozhodnutí?

Vztah mezi vnitřním potenciálem sídla a jeho hranicí je přímý a lze jej poznávat, pojmenovávat a ustanovovat. Ovšem neodvíjí se z naprogramovaného řízeného rozvoje, ale z priorit daných důsledným poznáváním vztahů mezi projevy hmoty, prostoru a ději. Především se však jedná o projekt efektivního hospodaření obce. Vazby urbanistického navrhování prvků, částí a celku k hospodaření obce jsou nedostatečně zkoumány či kodifikovány, jakkoliv mnohé jsou známy (např. rozsah infrastruktury vůči hustotě a roz. místě obyvatel a činností apod.).

170

171 *Co je vesnice a co městem?*

Důležitější než oficiální statistická kritéria (limit 2000 ob. nebo 100 ob./km² pro vesnici apod.) je často rozpoznat morfologicko-topograficko-typologickou charakteristiku vesnice a města. Vesnice je zjednodušeně řečeno *morfologicky* horizontální, *topograficky* jednovrstevná, *typologicky* monofunkční. Ve všech třech polohách převládá krajinný element. Dokonce pokud budeme charakterizovat „vesnickost“, převládá krajinný element i uvnitř vesnice: stavění „na krajině“ (podvolení se podmínkám), měkké povrchy a měkké přechody rozhraní (cesty s prorůstajícím trávíčkem na okrajích apod.), organický způsob užívání (ústrojiny „nepořádek“ v rámci pozemků) apod. Vesnice je tedy nedílnou součástí krajiny a je doporučené v rámci této krajiny o řád či o několik řádů menší

111

TYPY STAVEB

a) RODINNÝ DŮM INDIVIDUÁLNÍ (venkovský, městský)

Zastavěná plocha: 100 m²
Výška: 2 + 1 nadzemní podlaží
Rozměr pozemku: 500–1000 m²
Umístění v rámci sídla: okraj části nebo celku
Umístění na pozemku: v kontaktu s veřejným prostorem

Charakteristika: bodový objekt s malou individuální silou, proto musí být nezbytně součástí semknuté skupiny nebo řady (v různých kompozičních a vzdálenostech) a teprve pomocí nich jsou vytvářeny urbánní „hmota a prostor“. Proto je také zřehodno umísťovat rodinné domy do přímého kontaktu s veřejným prostorem – z důvodu přirozeně malé intenzity hmoty i dějů je třeba dodat veřejnému prostoru dostatek energie. Seskupení či řada rodinných domů proto tvoří uliční frontu.

b) RODINNÝ DŮM ŘADOVÝ (venkovský, městský)

Zastavěná plocha: 100 m²
Výška: 2 + 1 nadzemní podlaží
Rozměr pozemku: 250–500 m², šířka od 5 m
Umístění v rámci sídla: okraj části nebo celku
Umístění na pozemku: v kontaktu s veřejným prostorem

Charakteristika: jednotka, která je součástí kontinuální řady a tvoří celý objekt urbánní hmoty (typem je de facto celá řada). Je zřehodno umísťovat řadu do přímého kontaktu s veřejným prostorem, neboť z důvodu přirozeně malé intenzity hmoty i dějů je třeba dodat veřejnému prostoru dostatek energie. Vlastní řada proto tvoří uliční frontu.

c) VILA (venkovská, městská)

Zastavěná plocha: 500–1000 m²
Výška: 2–4 nadzemní podlaží
Rozměr pozemku: 5000–10000 m²
Umístění v rámci sídla: vnitřní krajinné enklávy, okraj části nebo celku
Umístění na pozemku: uvnitř pozemku

Charakteristika: vila se svým pozemkem vytváří samostatnou urbánní jednotku s vnitřní strukturou a kompozicí nepřímo závislou na vnějších projevech sídla. Kontakt s veřejným prostorem je zprostředkovaný architektonizovaným rozhraním (zeď, brána, vstupní objekt apod.), jenž také s poluvytváří uliční frontu. Závislost sídla na formě a umístění vily je zprostředkována např. ve formě veduty či krajinného spolupůsobení.

d) BODOVÝ DŮM (bytový, nebytový)

Zastavěná plocha: 1000 m², hloubka 30 m
Výška: 4 a více nadzemní podlaží
Rozměr pozemku: od 5000 m²
Umístění v rámci sídla: vnitřní lokality, ucelené funkční soubory
Umístění na pozemku: uvnitř pozemku

Charakteristika: bodový dům je součástí skupiny, proto je komponován v jejím rámci – teprve tuto skupinu je možné považovat za základní skladebnou jednotku (hmotu) sídla. Je tedy velmi důležité, jak je tato jednotka napojena na sousední území, jak je orientována a organizována vzhledem k veřejnému prostoru. Stejně tak je i z hlediska městské veduty posuzována hladina a struktura zástavby bodovými domy.

e) DESKOVÝ DŮM SCHODIŠŤOVÝ (bytový, nebytový)

Zastavěná plocha: 250 m² na jednu sekci, hloubka sekce 15 m
Výška: 4 a více nadzemní podlaží
Rozměr pozemku: 750 m² na jednu sekci, šířka sekce od 15 m
Umístění v rámci sídla: vnitřní lokality, ucelené funkční soubory
Umístění na pozemku: v přímém kontaktu s veřejným prostorem

MÍSTNÍ KOMUNIKACE

a) RYCHLOSTNÍ KOMUNIKACE A

Plní funkci rychlého převedení soustředěných proudů vnitřní a vnější silniční dopravy. Jsou uspořádány jako směrově rozdělený průtah nebo okruh s omezeným přístupem silničního provozu, s mimoúrovňovými křižovatkami a napojením na dálnici nebo rychlostní komunikaci.

Výkonnost	1650–2100 vozidel za špičkovou hodinu, 23–30000 vozidel/den/pruh
Jízdní pruh:	3,5 m
Parkovací a zastavovací pruh:	–
Střední dělicí pás:	3,0 m
Podélný sklon (max.):	7 %
Příčný sklon:	2,0–2,5 %

b) SBĚRNÉ KOMUNIKACE B

Plní sběrnou funkci tím, že přivádějí dopravu na vnější silniční síť nebo na městské rychlostní komunikace. Jsou hlavním nositelem městské hromadné dopravy v sídelních útvarech.

Výkonnost	1000–1300 vozidel za špičkovou hodinu, 14–18500 vozidel/den/pruh
Jízdní pruh:	3,25 m
Parkovací a zastavovací pruh:	2,00–2,25 m
Střední dělicí pás:	2,0 m
Podélný sklon (max.):	6,0 %
Příčný sklon:	2,0–2,5 %

c) OBSLUŽNÉ KOMUNIKACE C

Plní obslužnou funkci, zpřístupňují objekty a umožňují jejich přímou obsluhu. Jedná se především o městské třídy převážně společenského významu, ve stávající zástavbě obslužné osy městských útvarů, umožňují přímou obsluhu všech objektů.

Výkonnost:	nestanovuje se
Jízdní pruh:	2,75–3,00 m
Parkovací a zastavovací pruh:	1,80–2,00 m
Střední dělicí pás:	1,50 m
Podélný sklon (max.):	9,0 (12,0) %
Příčný sklon:	2,5 %

d) OBYTNÉ A PĚŠÍ ZÓNY D

Místní komunikace v historických a obchodních centrech, kde je za stanovených podmínek dovolena obslužná doprava, pěší ulice s vyloučením veškeré motorové dopravy, obytné zóny v obytných souborech nebo obytné ulice v obytných souborech nízkopodlažní zástavby. Za stanovených podmínek je dovolena přímá obsluha všech objektů. Součástí této kategorie jsou také stezky, pruhy a pásy určené k cyklistickému provozu s vyloučením nebo oddělením veškeré motorové dopravy, komunikace pro pěší, stezky, chodníky, průchody apod.

Výkonnost:	nestanovuje se
Cyklistický pruh:	1,50 m (obousměrně), 1,25 m (jednosměrně), 1,00 m (oddělení dělicím pásem)
Pruh pro chodce:	0,75 m
Podélný sklon (max.):	9,0 % (cyklistické stezky 6,0 %)
Příčný sklon:	2,5 %

Závěr

331 Pro posílení podstatných znaků obce pomocí projektu nebo plánu je třeba si uvědomit následující kauzální vztahy sídla.

Sídlo (obec) je nedílnou součástí **regionu** a státu.

Sídlo (obec) je nedílnou součástí člověkem obývané **krajiny**.

Krajina obsahuje jak **přírodní**, tak **nepřírodní** (vystavěná) území a prvky.

Pro účely užití jsou tato **území** a prvky identifikovány a kategorizovány (typ, druh atd.).

Sídlo je jak členěnou **matérií** (hmotou), tak soustavou **míst** (prostorem) i směsí **aktivit** (dějů) ve všech měřítcích člověkem tvářeného prostředí.

Tyto základní elementy se vyvíjejí ve vzájemných kauzálních **vztazích**.

Sídlo je souhrnem vrstev s různou mírou **stability** a dynamiky.

Nejstabilnější vrstva sídla je fyzická **prostorová** struktura.

Člověk se pohybuje v prostoru pomocí jeho **hranic/rozhraní** a **cílů** (míst).

Hranice a cíle musí být jasně **identifikovatelné** nebo přirozeně odvoditelné.

Prostor musí být **srozumitelný** na základě archetypálních a sémantických vzorců.

Nejvýznačnějšími **prvky** těchto vzorců jsou centrum, cesta, rozhraní (soukromé/veřejné; uvnitř/vně; vertikála/horizontála).

Reprezentanty **archetypů** v intravilánu jsou městský dům,

PRAMENY

ALEXANDER, Christopher, ISHIKAWA, Sara a SILVERSTEIN, Murray: *A Pattern Language: towns, buildings, construction*. New York: Oxford University Press 1977. 1171 s. ISBN 01-950-1919-9.

ALEXANDER, Christopher: *Notes on the Synthesis of Form*. Cambridge: Harvard University Press 1964. 216 s. ISBN 06-746-2751-2.

ARENDET, Hannah: *Via activa aneb O činném životě*. 2. vyd. Přel. Václav Němec. Praha: OIKOYMENH 2007., 431 s. ISBN 978-80-7298-413-8

ARISTOTELÉS: *Politika*. Přel. Petr Rezek. Praha: Nakl. Rezek 2009. 336 s. ISBN 80-86027-30-9.

DAHRENDORF, Ralf: *Hledání nového řádu, přednášky o politice svobody v 21. století*. Přel. Miloš Havelka. Praha, Litomyšl: Paseka 2007, 120 s. ISBN 978-80-7185-719-8.

DUANY, Andrés, PLATER-ZYBERK, Elisabeth: *The New Civic Art*. New York: Rizzoli 2003. 384 s. ISBN 0847821862, 978-0847821860.

DÜRCKHEIM, Karlfried Graf: *Hara, zemský střed člověka*. Přel. Petr Patočka. Praha: DOBRA 2002. 212 s. ISBN 80-86459-29-2.

DURKHEIM, Émile: *Pravidla sociologické metody*. Praha: Vysoká škola politická ÚV KSČ, Katedra marxistické sociologie 1969. 174 s.

GEHL, Jan, GEMZOE, Lars: *Nové městské prostory*. Přel. Blanka Kirsteinová, Petr Hurník. Šlapanice: ERA 2002. 263 s. ISBN 80-865-1709-8.

GEHL, Jan: *Život mezi budovami: užívání veřejných prostranství*. Přel. Karel Blažek. Brno: Nadace Partnerství 2000. 202 s. ISBN 80-858-3479-0.

HALÍK, Pavel, KRATOCHVÍL, Petr, NOVÝ, Otakar: *Architektura a město*. Praha: Academia 1996. 204 s. ISBN 80-200-0245-6.

HEIDEGGER, Martin: *Bytí a čas*. Přel. Ivan Chvatík. Praha: Oikoy-menh 2008. 488 s. ISBN 978-80-7298-048-2

RUKOVĚŤ URBANISMU- FINAL

POČET STRAN:

257

PREZENTACE:

konec února 2016

RECENZENTI :

Prof. dipl. Ing. Ivan Reimann

Ing. arch. Adam Gebrian

Ing. arch. Radek Suchánek